

Limosa limosa

Sytze Keuning

De grutto (*Limosa limosa*), sinds 2015 onze nationale weidevogel, heeft een heel goed gevoel voor de kalendertijd, zo vertelde Theunis Piersma, de bekende en al meerdere malen gelauwerde trekvoegecoloog, in een interessante lezing vorig jaar in Workum. Na de zomer vliegt de grutto in een paar dagen, met een korte tussenstop in Spanje of Portugal, naar West Afrika om daar te overwinteren. In maart keert hij terug naar Nederland om in de veenweidegebieden een legsel groot te brengen. Piersma en zijn medewerkers hebben een aantal grutto's voorzien van een heel licht zender-tje waardoor ze een track & trace systeem hebben en ze de grutto heel precies van dag tot dag op hun route kunnen volgen. Het bleek dat de grutto's elk voorjaar op bijna dezelfde dag in maart terugkeren in Nederland met een speling van hooguit een of twee dagen. Ik vind dat bijzonder.

Helaas gaat het niet zo goed met de grutto. Elk jaar zijn er minder in Nederland, omdat het steeds lastiger wordt om een legsel

groot te brengen. In de afgelopen vijftig jaar is hun aantal dramatisch afgenomen van 120.000 broedpaartjes in de jaren zestig tot nu minder dan 33.000. Volgens Piersma komt dit vooral door intensieve en zakelijke landbouwmethodes, zoals de verplichte drijfmestinjectie in de graszode en de monocultures van eiwitrijk raaigras op de moderne weidebedrijven. Door de mechanische injectie van drijfmest in de doorgesneden toplaag droogt de bodem eerder uit, waardoor een harde bovenlaag ontstaat. Dit verstoort de capillaire werking van de bodem, waardoor het vocht van onderaf niet wordt aangevuld en verdroging en verharding van de grond wordt versterkt. Betonland noemt Piersma dat. Hierdoor kunnen de jonge vogels minder goed bij de wormen en verhongeren ze. Door het gebrek aan biodiversiteit in de velden is er sowieso minder voedsel (minder insecten, minder wormen etc.) voor de vogels. Predatoren doen de rest. Dat verplichte drijfmestinjectie een goedbedoelde, maar achteraf kortzichtige, beleidsbeslissing is geweest, weten we. De vraag is: wanneer gaan we deze dwaling die al bijna vijftwintig jaar het bodemleven dwars zit herstellen?

Piersma pleit voor meer biodiversiteit, bloeiende akkerranden en ouderwetste vaste mest. Het lijkt ook logisch om te pleiten voor kleinschaligheid. Maar dit is niet per se gekoppeld; ook een grootschalig bedrijf kan aan biodiversiteit doen en natuurinclusief werken. Diversiteit in bedrijfsomvang

en schaalgrootte lijkt me prima, zodat boeren kunnen doen wat bij hun past. Af en toe krijgt deze discussie religieuze trekjes, waarin kleinschalig het goede vertegenwoordigt en grootschalig het slechte. Dat merkte ik onlangs nog op een landelijke bijeenkomst over landbouw en voedsel. Deze discussie appelleert aan het gevoel dat vroeger alles beter was en onze neiging naar snelle waardeoordelen en overzichtelijke oplossingen. Dit heeft weinig met de realiteit te maken.

Grootschalige en kleinschalige landbouw kunnen prima naast elkaar bestaan. Voor beide geldt dat ze niet per definitie goed of fout zijn. Het gaat om de kwaliteit van het bedrijfsplan en de bedrijfsvoering. Net zo goed dat er hele goede kleinschalige bedrijven zijn met veel aandacht voor biodiversiteit, een gezonde bodem en een mooi product, zijn er ook kleinschalige boeren die er een potje van maken en hun land of hun vee verwaarlozen en die beter maar zo snel mogelijk kunnen stoppen. Grootschaligheid biedt naast bedreigingen ook kansen voor grootschalige verduurzaming. Het verduurzamen van grote en middelgrote landbouwbedrijven zet zoden aan de dijk, ook al bewegen ze eerst maar een stukje in een duurzamere richting. Als dat de komende tien jaar zou kunnen leiden tot een flinke schaalvergroting van de gruttipopulatie in Nederland, worden we allemaal blij.

keuning@bioclearearth.nl

Cartoon: Arend van Dam.